

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

35. Vxor cuiusdam Nobilis viri, secundam consuetudinem aliarum
mulierum suæ conditionis solebat facere moderatas donationes, &
eleemosynas; postea maritus hoc sciens prohibuit uxori. Quæsitum à me

...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

2. Primus de suis bonis paraphernalibus, hoc est, de bonis, quæ cum nupsit, præter dotem sibi referuauit ad proprios vsus. Idem dic de bonis quæ constant in matrimonio illi obuenient per hæreditatem, vel donationem. Horum enim omnium mulier habet dominium, & administrationem iure communi, ideoque etiam repugnante viro potest de iis eleemosynam facere quantumvis magnâ D. Thoms. *quæst. 32. in articulo. 8.* Syluius *de elemos. quæst. 5. §. 3.* Nauarrus *cap. 17. num. 155.* & alij. Limitat tamen dummodo eleemosyna sit moderata, & non incidant propterea filij in necessitatem. Ordine etiam charitatis his potius subueniendum esset, quam aliis. Item nisi esset contraria consuetudo, vel statutum particulare nationis, quale dicitur in Hispania ex Nauarro *loco citato.*

3. Secundus casus est quando vxori relicta esset administratio & dispensatio bonorum, vel quia maritus est absens, vel ægrotus, vel amens, vel aliis de causis: debet tamen in hoc casu non facere maiores, quam solebat eius vir.

4. Tertius casus quando ei assignatur à viro certa pecuniæ summa ad victum; tunc enim de eo quod superest, vel quod sibi subtrahit, potest facere eleemosynam.

5. Quartus casus quando propria arte atque industria aliquid lucraretur, modo propter ea non patiatur detrimentum domestica gubernatio, & prouideat sufficienter necessitatibus familiaræ. Limita primo nisi familia, indigeret, ordine enim charitatis subueniendum prius est domesticis. Secundò, nisi ex mutuo consensu, vel statuto lucra essent communia, & administratio esset referuata viro.

6. Quintus casus, si aliqua bona habeat sibi donata, est enim istorum domina, nisi fortè data essent contemplatione viui.

7. Sextus casus, quando eas tantum eleemosynas faciat de bonis viri, quas alia suæ conditionis communiter facere solent modò habeat vir superflua & non constat euidenter de contraria voluntate. In dubio enim posset interpretari vitum tantum prohibere eleemosynas immoderatas.

8. Septimus casus, quando faceret eleemosynam ad damnum temporale vitandam, vel spirituale ipsius viri, tunc etiam sine eius consensu posset.

9. Non reticebo tamen hic apponere casum, de quo his diebus interrogatus fui, an vxor possit præbere eleemosynas filijs ex priori matrimonio indigentibus & respondi affirmatiuè, neque in tali casu peccare mortaliter existimo, si petere omittat licentiam à marito, quia vir non est, neque esse potest inuitus in tali eleemosyna, nam negata licentia adhuc poterit vxor illam surripere vt obligationem naturalem alendi ita sibi coniunctos exequatur & hanc doctrinam extendendam esse ad fratres existimo: spectat enim ad decentem vxoris statum, ipsiusque honorem, ne fratres permittat egere, & ita docet Castus Palaus *rom. 1. tractat. 6. disput. 2. punct. 13. num. 16.* Lessius *lib. 2. caput. 12. dub. 14. num. 88.* & Petrus Nauarra *lib. 3. de restitut. cap. 1. num. 161.* debet tamen vxor computare in sua parte dissoluto matrimonio, quæ sic dedit.

10. Notandum est etiam hic quod ego in 2. part. *tr. 1. miscellan. resolut. 33.* satis probabiliter docui posse vxorem in scio viro vigesimam partem annui proventus in eleemosynas distribuere. Ita Doctores quos ibi citavi quibus nunc addo Granadum in 2. 2. *contro. vers. 13. tract. 11. disput. 5. num. 3.* vbi ex Molina rectè notat, non peccaturam vxorem, si non obediat marito renuenti præbere eleemosynas, dummodò dictæ eleemosynæ non excedant eas, quas mediocres mu-

Quæ nunc hanc sequetur, in eius §. vlt. & in tom. 6. tr. 7. Ref. 58. cursum in princ. vers. primo, & in tom. 8. tr. 7. Ref. 2. §. vic.

lieres sui status facere consueuerunt, & hoc etiam docet Castus Palaus *tom. 1. tract. 6. disput. 2. punct. 13. n. 12.* Coninck *disput. 27. n. 52.* Suarez *disput. 27. dub. 5. num. 5.*

RESOL. XXXV.

Vxor cuiusdam Nobilis viri secundum consuetudinem aliarum mulierum suæ conditionis solebat facere moderatas donationes & eleemosynas: postea maritus hoc sciens prohibuit, vxori, quæsum à me fuit, an non obstante dicta prohibitione vxor possit sine scrupulo dictas eleemosynas facere?

Et an vxor, nesciente viro possit dare vigesimam partem lucri annualis in eleemosynam? Ex p. 2. tract. 13. & Misc. 1. Ref. 33.

§. 1. **T**urrianus, ex Societate Iesu in 2. *disput. 84. dub. 1.* partem negantem sequutus est, ait enim: Placet posse Maritum referuare facultatem faciendi eleemosynas: & vxorem tunc non posse illas facere, etiam si maritus non manifestet illi causam, vitur enim iure suo; vix autem potest mulier cognoscere certò maritum non facere aliquas communes eleemosynas, aut illas omittere sine causa & ideo consulendum est vxori, vt in hoc obediat marito. Vnde merito Aug. *cap. quod Deo 33. quæst. 5.* cuiusdam coniugata dixit: Nihil de tua veste, nihil de tuo auto, vel argento, vel quacumque pecunia, aut rebus vllis terrenis tuis, sine arbitrio mariti facere debuisti, desumptum est verò illud caput ex *epist. 199.* & vniuersim vult, nihil omnino elargiendum esse sine consensu viri. Respondent verò aliqui, ibi esse sermonem de magnis eleemosynis: sed, vt dixi licet causa esset minima quædam eleemosyna eius feminae, vt constat ex ea *epist.* tamen doctrina Augustini, sine refectione vlla videtur explicanda. Alij volunt, ibi non esse præceptum, sed consilium, quæ explicatio in contentum non cadit, vt legenti constabit. Alij docent Augustinum velle, nihil esse elargiendum in eleemosynam cum scandalo mariti. Verum licet hanc rationem inducat, Augustinus tamen nihil omnino vult esse elargiendum sine consensu viri, & tamen si de solo scandalo ageretur solum loqueretur de eleemosyna publica, & nota marito. Hæc Turrianus. Cuius sententiam docuerunt antea Nauar. in *manu. c. 17. num. 154.* D. Anton. p. 2. *tit. 2. cap. 19. §. 1.* & lac. de *Grat. det. aut. p. 1. l. b. 2. c. 60. n. 8. in fin.*

2. Sed ego semper in praxi contrariam opinionem sequutus sum, cum Fernandez in *suo exam. theol. p. 1. c. 16. §. 7. n. 1.* Bonacina de *conr. disput. 2. q. 2. num. 6.* Regin. *tom. 1. lib. 4. cap. 27. n. 282.* Lessio *lib. 2. cap. 12. dub. 14. n. 85.* Coninck de *act. supern. disput. 27. dub. 5. num. 52.* qui citat Molin. *tom. 2. disput. 274.* & Nauar. *lib. 3. c. 1. n. 83.* Et ratio est, quia tali euentu maritus est irrationabiliter inuitus, vxor enim non est maritum, sed socia bonorum, ac proinde eam vt locum in decenti statu teneat maritus sustentare: sed ad decentiam status pertinet, has donationes, & eleemosynas facere. Ergo.

3. Sed dicit aliquis, Quæ quantitas particularis potest dari ab vxore, nesciente viro? Respondeo vigesimam partem lucri annualis. Ita Bannez in 2. 2. *q. 11. art. 8. vbi sic ait.* [Nullus est scrupulus affirmare, quòd mulier diuitis dispenset, nesciente viro, vigesimam partem lucri annualis: nam talis dispensatio debet esse interpretatiuè volitæ à bono viro.] Malderus in eadem in 2. 2. *D. Thom. quæst. 32. art. 8. ait.* Bannez vxori permittit dispensationem vigesimæ partis annui proventus in scio viro. Et hanc sententiam amplectens

amplius est etiam nouissime Hieronym. Cenedo de pauper. relig. dub. 3. 2. num. 14. ubi asserit: [No ay escrupulo en dezir, que la muger de vn rico puede dar cada año la vigesima parte de su renta, sin licentia de su marido como si tiene duos mil ducados de renta puede dar ciento.] Sic etiam Ledesm. in summ. tom. 2. tract. 4. c. 3. concl. 38. fol. mibi 116. & Vegha in summ. tom. 2. cap. 17. cas. 23.

RESOL. XXXVI.

An vxor infcio marito possit tribuere eleemosynam, ut Deus auertat grane damnum mariti, ne scilicet eum puniat, vel ut impetret eius conuersione à statu malo? Et quid est dicendum si maritus tale quid sciret & id illi displiceret? Ex p. 2. tr. 16. & Misc. 2. Ref. 23. aliàs 25.

Arò admittendam esse affirmatiuam sententiam in hac quæstione putat Coninch de actibus superna. lib. 4. dist. 27. dub. 5. 56. præsertim quando manifestè non constat virum esse notabiliter negligentem in eleemosynis præbendis, & suo officio hac in re nullo modo satisfacere. Et inter alias rationes adducit quod contrarium sentiendo videtur nimium laxari libertas vxorum, nam multa imprudenter largiuntur sub prætextu, vt viri aliquibus peccatis emendarentur. Et hanc sententiam tenet etiam Fernandez in exam. Theol. mor. p. 1. c. 16. §. 6. num. 2. & Molina de iust. tom. 2. disp. 274. n. 12. ubi contra Nauarrum ubi infirmitas absolute asserit, non posse vxorem ad vitandum spirituale damnum viri contra ipsius beneplacitum facere eleemosynas.

2. Sed ego puto contrariam sententiam esse probabiliorè, & tutam in praxi, & illam docent Malder. 2. 2. 32. n. 8. Valquez opusc. de eleemosyna c. 4. n. 4. Bonac. de contrah. disp. 2. q. 10. punct. 2. n. 9. Grafius tom. 1. lib. 2. c. 60. n. 9. Nauarr. in man. 17. n. 154. Idem Nauarr. lib. 3. c. 1. n. 83. qui citat Syluestrum & Gabrielem Lessium lib. 2. c. 12. dub. 14. n. 85. Lorca in 2. 2. 32. art. 9. sect. 3. disp. 36. n. 9. Turrianus etiam 2. 2. tom. 1. disp. 34. dub. 1. Mollesius in sum. tom. 1. c. 16. n. 1. n. 36. Filliuc. in q. mor. tom. 2. tr. 34. c. 2. n. 44. & alij. Et addit Reginald. tom. 1. lib. 4. c. 22. num. 278. cum Syluestro ver. eleemosyna, n. 8. hoc etiam esse verum si vxor crederet quod si maritus tale quid sciret, id illi displiceret. Et ratio est, quia in tali casu maritus est irrationabiliter inuitus. Confirmatur exemplo Abigail 1. Reg. 15. quæ prudenter, & piè misit munera Dauid, quæ maritus impiè negauerat.

3. Ad Argumentum, quod adducit Coninch, respondetur, non dari ex nostra sententia nimiam libertatem vxoribus, nam tales eleemosynæ sunt dandæ in moderata quantitate, considerata quantitate bonorum, nam aliter esset quidem maritus rationabiliter inuitus. Imo puto non esse faciendas, quando timerentur maximæ contentiones. Vxores igitur in tali casu se remittant ad consilium, & arbitrium pudentis Confessarij, qui considerando statum viri & quantitatem bonorum, taxabit summam eleemosynæ ab vxore pauperibus tradendam.

RESOL. XXXVII.

An Tutores, & Curatores possint facere eleemosynas de bonis pupillorum, & ipsi pupilli consentire teneantur? Et an non solum Tutores, sed etiam ipsi pupilli, & minores possint moderatas eleemosynas facere, & Tutores consentire ad id consentire. Et docetur, quod Tutor pro pupillo aliquid potest donare. Ex p. 5. tr. 8. Ref. 35.

Respondeo affirmatiuè. Dico igitur, tutores & curatores, & omnes illi, quibus alieno bonorum cura demandata est, possunt moderatas eleemosynas facere, quia id pertinet ad rectam bonorum administrationem, quæ illis commissa est, & in bonum pupilli, & minoris cedunt, ipsique consentire tenentur. Ita Lorca in 2. 2. sect. 3. disp. 36. num. 10. Valquez opusc. de elemos. cap. 4. num. 2. Azorius pari. 2. lib. 12. cap. 10. quest. 5. & alij communiter. Vnde Ioannes de la Cruz in direct. conf. part. 1. tr. 7. quest. 1. art. 3. dubiat. 4. conclus. 2. docuit, quod tutor pro pupillo aliquid potest donare, & munera ex more consueti conlanguincis pupilli mittere. Igitur si potest donationes moderatas facere, poterit etiam & moderatas eleemosynas præbere. Imò non solum tutores, sed etiam ipsi pupilli & minores possunt moderatas eleemosynas facere, & quales ad eundem sortis secum solent facere, & tutores tenentur ad id consentire, & ita docet Coninch disp. 27. dub. 5. num. 61. & plus addit Reginaldus tom. 1. lib. 4. cap. 21. numero 270. posse tutores & curatores pauperibus subuenire & officium pietatis taliter exercere, qualiter pupilli & minores, si adultæ ætatis essent exercere deberent.

Sup hoc late in 10. 6. tr. 7. Ref. 28 & in Ref. 26. §. 2. ad lin. 5. & in Ref. 13. §. Adhæc.

RESOL. XXXVIII.

An filius familias possit facere eleemosynas? Et inter alia, quæ circa hoc discutuntur, queritur, quod si filius familias ludo aliquid lucri fecerit, an id etiam pauperibus erogare queat? Et an possit filius ad vsus honestos accipere aliqua à Patre etiam inuito? Ex p. 5. tr. 8. Ref. 25.

Potest ex bonis castrensibus, vel quasi castrensibus, quia eorum plenum ius, potestatem & administrationem habet: ex bonis verò perfectiuis, vel aduentitiis non potest, ex profectiuis quidem, quia eorum proprietas & vltus fructus est penes partem: ex aduentitiis autem, quia quamuis eorum proprietatem habeat, non tamen vltus fructum, quia et apud patrem dum viuuit: filius familias itidem cum longa peregrinatione suscepta consensu patris iter facit, vel cum in scholis versatur studij literarj gratia, vel cum paterna negotia gerit absens à domo patris, potest tuta conscientia ex bonis paternis eas eleemosynas dare, quas erogare solent alij filij familias inuicem cõditione pares, & eas, quas bona fide credit ratas habiturum patre. Insuper si patre viuendo subtrahat sibi aliquid ex his, quæ ad ipsius victum patre concedit, potest id in pauperum vsus impendere. Quid si ludo aliquid lucrifecerit, an id etiam pauperibus erogare queat? ordinariè non potest, quia id acquiritur patri; at verò ex tacita patris voluntate, quæ bona fide creditur ratam habitura, quod filius dederit ludo partem, potest tuta conscientia id facere. Ita Azorius 10. 2. lib. 12. cap. 10. q. 1. & Hurtad. de Mend. in 2. 2. disp. 159. sect. 6. §. 139. qui addit posse filium ad vsus honestos accipere aliqua à patre etiam inuito, quia irrationabiliter est inuitus, quæ potest pauperibus erogare. Item si pater nullas erogat eleemosynas, potest filius pro eo erogare, quia hæc in parte censetur idem esse pater & filius, neque censetur pater rationabiliter inuitus vt id fiat per filium; si verò ex bonis paternis grauem quantitatem adimat, eleemosyna ex illis neque est licita, neque valida, teneaturque filius eam quantitatem fratribus restituere pro rata cuiusque quantitate. Vide etiã circa præsentem quæstionem Filliucium tom. 2. tr. 28. cap. 4. num. 94.